

## F. Gyakorlat Ellenőző kérdések

1, Adja meg az autoregresszív (AR) és mozgóátlagos (MA) folyamatok diszkrétidejű modelljének definícióját. Adja meg a diszkrétidejű ARX és ARMAX modellés értelmezését ezek általánosításaként.

a)  $A(q) \cdot y(t) = e(t) \rightarrow \text{AR}$   $A(q) = 1 + a_1 q^{-1} + \dots + a_{n_a} q^{-n_a}$

↓ ↑ ↑  
főv. zaj frekvencia spektruma konstans

$$y(t) + a_1 y(t-1) + \dots + a_{n_a} y(t-n_a) = e(t)$$

b)  $y(t) = C(q) \cdot e(t) \rightarrow \text{MA}$   $C(q) = 1 + c_1 q^{-1} + \dots + c_{n_c} q^{-n_c}$

$$y(t) = e(t) + c_1 e(t-1) + \dots + c_{n_c} e(t-n_c)$$

c) Külső jel  $\rightarrow X$

$$B(q) \cdot u(t) = b_1 u(t) + b_2 u(t-1) + \dots + b_{n_b} u(t-n_b + 1)$$

d) ARX:  $A(q) \cdot y(t) = B(q) \cdot u(t-n_k) + e(t)$

↑  
holt idő

e) ARMAX:

$$A(q) \cdot y(t) = B(q) \cdot u(t-n_k) + C(q) \cdot e(t)$$

$$y(t) = \frac{B(q)}{A(q)} \cdot u(t-n_k) + \frac{C(q)}{A(q)} \cdot e(t) = \frac{B(q) q^{-n_k}}{A(q)} \cdot u(t) + \frac{C(q)}{A(q)} \cdot e(t)$$

2, Vezesse le, hogy a  $D(z) = \frac{b_1 z + b_2}{z^2 + a_1 z + a_2} = \frac{b_1 z^{-1} + b_2 z^{-2}}{1 + a_1 z^{-1} + a_2 z^{-2}} = \frac{Y(z)}{U(z)}$  átviteli függvénye

diszkrétidejű rendszer identifikációja  $y(t) = \Psi^T(t)$  v. alábbi lineáris paraméterbecslési feladatra vezet a  $q^{-k} X(t) = X(t-k)$  eltolásoperátor bevezetésével. Adja meg a rendszerhez tartozó  $\Psi^T(t)$  és v. felépítést.

$$y(t) + a_1 y(t-1) + a_2 y(t-2) = b_1 u(t-1) + b_2 u(t-2)$$

$$y(t) = -a_1 y(t-1) - a_2 y(t-2) + b_1 u(t-1) + b_2 u(t-2) \Rightarrow y(t) = -a_1 q^{-1} y(t) - a_2 q^{-2} y(t) + b_1 q^{-1} u(t) + b_2 q^{-2} u(t)$$

$y(t) = \Psi^T(t) \cdot v \rightarrow$  lineáris paraméterbecslési feladat

$$\Psi^T(t) = [-y(t-1) \quad -y(t-2) \quad u(t-1) \quad u(t-2)] \quad v = \begin{pmatrix} a_1 \\ a_2 \\ b_1 \\ b_2 \end{pmatrix}$$

-1-

bevezetés

$$(1 + a_1 z^{-1} + a_2 z^{-2}) \cdot Y = (b_1 z^{-1} + b_2 z^{-2}) U$$

$$y(t) + a_1 \cdot y(t-1) + a_2 \cdot y(t-2) = b_1 \cdot u(t-1) + b_2 \cdot u(t-2)$$

bevezetve a  $q^{-z} x(t) = x(t-z)$  elődalooperátort

$$A(q) = 1 + a_1 \cdot q^{-1} + a_2 \cdot q^{-2} \quad B(q) = b_1 + b_2 \cdot q^{-1}$$

$$A(q) \cdot y(t) = B(q) \cdot u(t-1)$$

↑  
előidő

$$y(t) = -a_1 \cdot y(t-1) - a_2 \cdot y(t-2) + b_1 \cdot u(t-1) + b_2 \cdot u(t-2)$$

$$y(t) = \Psi^T(t) \cdot \mathcal{V}$$

$$\Psi^T = [y(t-1) \quad y(t-2) \quad u(t-1) \quad u(t-2)] \quad \mathcal{V} = \begin{pmatrix} a_1 \\ a_2 \\ b_1 \\ b_2 \end{pmatrix}$$

} lineáris paraméter  
becslési probléma

3.) Adja meg az  $y(t) = \Psi^T(t) \cdot \mathcal{V}$  lineáris paraméterbecslési feladat  $V(\mathcal{V}, t)$  veszteségfüggvényét, a lineáris paraméterbecslési feladat általános megoldásaként 2 alakzatot és az abban szereplő kifejezések értelmezését. Milyenben változik a megoldás  $N$  súlyozó mátrix előírása esetén?

Veszteség függvény:  $V(\mathcal{V}, t) = \frac{1}{N} \sum_{t=1}^N \frac{1}{2} [y(t) - \Psi^T(t) \cdot \mathcal{V}]^2 \quad t=1, \dots, N \quad y(t) = \Psi^T(t) \cdot \mathcal{V}$

$$\frac{\partial V}{\partial \mathcal{V}} = \frac{\partial}{\partial \mathcal{V}} \left\{ \frac{1}{N} \cdot \sum_{t=1}^N \left[ \frac{1}{2} y^2(t) - \frac{1}{2} \cdot 2 \cdot y(t) \cdot \Psi^T(t) \cdot \mathcal{V} + \frac{1}{2} \Psi^{T^2}(t) \cdot \mathcal{V}^2 \right] \right\}$$

=  $\Phi$ , a deriválás miatt

$$\frac{\partial V}{\partial \mathcal{V}} = -\frac{1}{N} \sum_{t=1}^N y(t) \cdot \Phi(t) + \frac{1}{N} \sum_{t=1}^N \Phi(t) \cdot \Psi^T(t) \cdot \mathcal{V} = 0 \Rightarrow \text{minimum}$$

$$\mathcal{V} = \left[ \frac{1}{N} \cdot \sum_{t=1}^N \Phi(t) \cdot \Psi^T(t) \right]^{-1} \cdot \frac{1}{N} \cdot \sum_{t=1}^N \Phi(t) \cdot y(t)$$

$$Y = \begin{bmatrix} y(1) \\ y(2) \\ \vdots \\ y(N) \end{bmatrix} \quad \Phi = \begin{bmatrix} \Psi(1) \\ \Psi(2) \\ \vdots \\ \Psi(N) \end{bmatrix}$$

↓

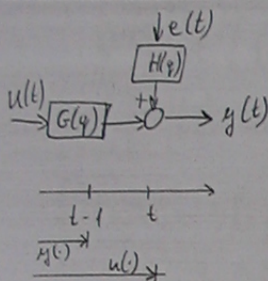
$$\Phi^T \cdot \Phi \cdot \mathcal{V} = \Phi^T \cdot Y$$

$$\mathcal{V} = (\Phi^T \cdot \Phi)^{-1} \cdot \Phi^T \cdot Y$$

Szilárd mátrix módszer alkalmazása.

$$\hat{\nu} = (\Phi^T \cdot W \cdot \Phi)^{-1} \Phi^T \cdot W \cdot Y$$

- 4, Adja meg az  $y(t) = G(q) \cdot u(t) + H(q) \cdot e(t)$  rendszer esetén az optimális 1-lépéssel előretekintő  $\hat{y}(t|t-1)$  jóslás és az  $\varepsilon(t)$  residuál (becslési hiba) alakját. Mutassa meg az eredmény felhasználásával, mi lesz ARX modell esetén az  $\hat{y}(t|t-1)$  jóslás és az  $\varepsilon(t)$  residuál alakja!



$$\hat{y}(t|t-1) = \hat{q}^{-1} \cdot \tilde{H}(q) \cdot H^{-1}(q) \cdot y(t) + [1 - \hat{q}^{-1} \cdot \tilde{H}(q) \cdot H^{-1}(q)] \cdot G(q) \cdot u$$

$$\begin{aligned} \tilde{H} &= q \cdot (H^{-1}) & H(q) &= 1 + h_1 \cdot q^{-1} + \dots + h_n \cdot q^{-n} + \dots \\ & & &= 1 + q^{-1} \cdot \tilde{H}(q) \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \hat{y}(t|t-1) &= [1 - \tilde{H}^{-1}(q)] \cdot y(t) + H^{-1}(q) \cdot G(q) \cdot u(t) \\ \varepsilon(t) &= y(t) - \hat{y}(t|t-1) = H^{-1}(q) \cdot [y(t) - G(q) \cdot u(t)] \end{aligned}$$

ARX modell

$$A(q) \cdot y(t) = B(q) \cdot u(t) + e(t)$$

$$y(t) = \frac{B(q)}{A(q)} \cdot u(t) + e(t) \cdot \frac{1}{A(q)} \Rightarrow \frac{B}{A} = G \text{ és } \frac{1}{A} = H \rightarrow H^{-1} = A$$

$$H^{-1} \cdot G = B \quad 1 - H^{-1} = 1 - A$$

$$\begin{aligned} \hat{y}(t|t-1) &= [1 - A(q)] \cdot y(t) + B(q) \cdot u(t) \\ \varepsilon(t) &= A(q) \cdot y(t) - B(q) \cdot u(t) \end{aligned}$$

- 5, Adja meg az ARX modell esetén az optimális  $\hat{\nu}^{LS}$  paraméterbecslés alakját. Mutassa meg, hogy  $y(t) = \varphi^T(t) \cdot \nu_0 + v_0(t)$  jel esetén becslési hiba léphet fel, és adja meg, mire kell törekedni ennek kiküszöbölése érdekében.

$$\hat{\nu}^{LS} = (\Phi^T \cdot \Phi)^{-1} \cdot \Phi^T \cdot Y = \left[ \frac{1}{N} \sum_{t=1}^N \varphi(t) \cdot \varphi^T(t) \right]^{-1} \cdot \frac{1}{N} \sum_{t=1}^N \varphi(t) \cdot y(t)$$

Ha  $y(t) = \varphi^T \cdot \nu_0 + v_0(t)$ , akkor

$$\hat{\nu}^{LS} = \left[ \frac{1}{N} \sum_{t=1}^N \varphi(t) \cdot \varphi^T(t) \right]^{-1} \cdot \frac{1}{N} \sum_{t=1}^N [\varphi(t) \cdot (\varphi^T(t) \cdot \nu_0 + v_0(t))] = \nu_0 + \left[ \frac{1}{N} \sum_{t=1}^N \varphi(t) \cdot \varphi^T(t) \right]^{-1} \cdot \frac{1}{N} \sum_{t=1}^N \varphi(t) \cdot v_0(t)$$

$\hat{\nu}^{LS} \rightarrow \nu_0 \in \mathbb{R}^n \rightarrow \mathbb{R}$  és  $\hat{\nu}^{LS} \cdot \nu_0$  tökéletesen kell legyen, ahhoz az szükséges, hogy  $\varphi(t)$  és  $v_0(t)$  függetlenek legyenek

becslési hiba

6.) ARX modell esetén az optimális  $\hat{\theta}^{LS}$  paraméterbecslés

$$\hat{\theta}^{LS} = \text{sol} \left\{ \frac{1}{N} \sum_{t=1}^N \varphi(t) [y(t) - \varphi^T(t) \cdot \theta] = 0 \right\}$$

alában is felírható. Mutassa meg, hogy milyen mértékhatást végezünk ezen a  $\xi(t)$  segédváltozó értelmezésénél. Adja meg a segédváltozós módszer (IV) ebből következő  $\hat{\theta}^{IV}$  paraméterbecslésének alakját. Adja meg a segédváltozóval szemben támasztott két követelményt, ha a jel  $y(t) = \varphi^T(t) \cdot \theta_0 + v_0(t)$  alakú!

$$\hat{\theta}^{IV} = \text{sol} \left\{ \frac{1}{N} \sum_{t=1}^N \xi(t) [y(t) - \varphi^T(t) \cdot \theta] = 0 \right\}$$

$$\hat{\theta}^{IV} = \left[ \frac{1}{N} \sum_{t=1}^N \xi(t) \cdot \varphi^T(t) \right]^{-1} \cdot \frac{1}{N} \sum_{t=1}^N \xi(t) \cdot y(t)$$

Elvárások: a)  $\frac{1}{N} \sum_{t=1}^N \xi(t) \cdot \varphi^T(t) \Rightarrow$  invertálható nem szinguláris }  $\Rightarrow \xi(t)$  korlátolt  $\varphi(t)$  megfigyeléssel és korlátatlannal a  $v_0(t)$  zajjal

b)  $\frac{1}{N} \sum_{t=1}^N \xi(t) \cdot v_0(t) = 0$

7.) Adja meg ARMAX modell alakját, és alkalmazása esetén az  $y(t|t-1)$  jórlás és az  $\varepsilon(t)$  residuál alakját. Milyen numerikus módszert használ a System Identification Toolbox az ARMAX modell paramétereit meghatározásra?

$$A(q) \cdot y(t) = B(q) \cdot u(t) + C(q) \cdot \varepsilon(t)$$

$$y(t) = \frac{B(q)}{A(q)} \cdot u(t) + \frac{C(q)}{A(q)} \cdot \varepsilon(t) := G(q) \cdot u(t) + H(q) \cdot \varepsilon(t)$$

$$\hat{y}(t|t-1) = \frac{B(q)}{C(q)} \cdot u(t) + \left[ 1 - \frac{A(q)}{C(q)} \right] \cdot y(t)$$

$$\varepsilon(t) = \frac{A(q)}{C(q)} \cdot y(t) - \frac{B(q)}{C(q)} \cdot u(t)$$

SIT az ARMAX modell meghatározására Gauss-Newton módszert alkalmaz.

8., 9., 10.) Szöveg:

Egy ismeretlen rendszerrel való kísérleti körben adatgyűjtést végezve rendelkezésre állnak a bemenet  $u(t)$  és a kimenet  $y(t)$   $t=1 \dots N$  kimenet és kimenetjel az  $y$  és  $u$  vektorokban sorpfolytonosan. A rendszer

$$D(z) = \frac{b_1 z^2 + b_2 z + b_3}{z^3 + a_1 z^2 + a_2 z + a_3} \text{ diszkrétidejű lineáris modelljét a}$$

System Identification Toolbox th... = ...  $(z, m, n)$  függvényhívással alakítható meghatározni.

# Megoldás:

$tharx = arx(z, na)$ $z = [y \ u]$ $na = 3$ $nb = 2$ $nz = 1$ $nr = [na \ nb \ nz]$ $tharx = arx(z, nr)$ $[A, B] = th2poly(tharx)$	$thiv4 = iv4(z, nr)$ $z = [y \ u]$ $na = 3$ $nb = 2$ $nz = 1$ $nr = [na \ nb \ nz]$ $thiv4 = iv4(z, nr)$ $[A, B] = th2poly(thiv4)$	$tharmat = armat(z, nr)$ <del><math>nr = [na \ nb \ nc]</math></del> $na = 3$ $nb = 2$ $nz = 1$ $nc = 3 \leftarrow \text{feladat}$ <del><math>nr = [na \ nb \ nc]</math></del> $tharmat = armat(z, nr)$ $[A, B, C] = th2poly(tharmat)$
---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------

11. lassan változó munkapontok esetén egy ismeretlen SISO rendszer lineár paraméterbecslésén alapuló  $\hat{y}(t) = \Phi^T(t) \hat{v}$  modelljének  $\hat{v}$  paramétervektorát rekurzív paraméterbecsléssel alakítsa identifikálási feladatra  $\lambda \in (0, 1)$  a felezési tényező. Adja meg a feladatot alkalmazó  $V(\hat{v}, t)$  veszteségfüggvény alakját. Adja meg a  $\hat{v}(t) = [\Phi \ \Delta \ \Phi^T]^{-1} \Phi \ \Delta \ Y$  optimális becslésben szereplő  $\Phi, \Delta, Y$  értelmezését. Tudván, hogy a rekurzív megoldás  $\hat{v}(t) = \hat{v}(t-1) + P(t) \Phi(t) \cdot [y(t) - \Phi^T(t) \hat{v}(t-1)]$  alakra hozható, mi a  $P(t)$  mátrix definíciója, és leírja-e rekurzív számításra zárt alak.

$$V(\hat{v}, t) = \frac{1}{2} \sum_{i=1}^t \lambda^{t-i} \|y(i) - \Phi^T(i) \hat{v}\|^2 \rightarrow \text{vesztésfüggvény}$$

$\Phi, \Delta$  és  $Y$  értelmezése.

$$\Phi = \begin{pmatrix} \Phi^T(0) \\ \Phi^T(1) \\ \vdots \\ \Phi^T(t) \end{pmatrix} \quad Y = \begin{pmatrix} y(0) \\ y(1) \\ \vdots \\ y(t) \end{pmatrix} \quad \Delta = \text{diag}(\lambda^{t-1} \cdot I_m, \dots, \lambda \cdot I_m, \lambda^0 \cdot I_m)$$

$P(t)$  mátrix.

$$\underline{D}: P(t) = \left[ \sum_{i=1}^t \lambda^{t-i} \cdot \Phi(i) \cdot \Phi^T(i) \right]^{-1} = \left[ \lambda \cdot \sum_{i=1}^{t-1} \lambda^{t-1-i} \cdot \Phi(i) \cdot \Phi^T(i) + \Phi(t) \cdot \Phi^T(t) \right]^{-1}$$

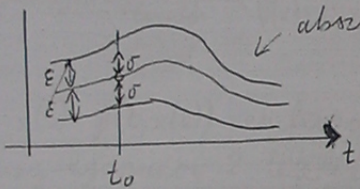
$$P(t) = \left[ \lambda \cdot [P(t-1)]^{-1} + \Phi(t) \cdot \Phi^T(t) \right]^{-1}$$

leírja  $P(t)$  rekurzív számításra zárt alak.

12, Mulla vagy ismert  $u(t)$  bemenőjél esetén a nemlineáris rendszer állapot-egyenlete  $\dot{x}(t) = f(t, x(t))$  aláírta hozható. Legyen  $\xi(t)$  az állapotegyenlet egy megoldása. Adja meg a  $\xi(t)$  megoldás Lyapunov-értelemben vett stabilitásának definícióját, és a definíció illusztrációját ne' mőki feljegyzés egy rajzon is. Mit értünk egyenletes és aszimptotikus stabilitáson?

D. Lyapunov-stabilitás

$\xi(t)$  megoldása  $\dot{x}(t) = f(t, x(t))$   $f$  értelmezve van  $[a, \infty) \times D \subset \mathbb{R}^n$  nyílt halmass  $\xi(t)$  Lyapunov-értelemben stabil megoldás, ha  $\forall t_0 \in [a, \infty)$  és  $\epsilon > 0$  esetén  $\exists \delta(t_0, \epsilon) > 0$  hogy ha  $|x(t_0) - \xi(t_0)| < \delta(t_0, \epsilon)$ , akkor  $\forall t \geq t_0$  esetén  $x(t)$  megoldásra teljesül  $|x(t) - \xi(t)| < \epsilon$



absztrakt henger a,  $\xi(t)$  egyenletesen stabil, ha  $\delta(t_0, \epsilon) = \delta(\epsilon) > 0$  azaz a  $t_0$  pillanattól független.

b)  $\xi(t)$  aszimptotikusan stabil, ha Lyapunov-stabil és  $\forall t_0 \in [a, \infty)$  esetén  $\exists \delta_n(t_0) > 0$ , hogy ha  $|x(t_0) - \xi(t_0)| < \delta_n(t_0)$ , akkor  $\lim_{t \rightarrow \infty} |x(t) - \xi(t)| = 0$

13, Adja meg a  $V(t, x)$  pozitív definit függvény definícióját. Mi lesz a negatív definit és a negatív semidefinit függvény értelmezése? Hol van szerepe a pozitív (negatív) definit függvényeknek? 14, is itt lett kírva

D.  $V(t, x)$  pozitív definit, ha  $\exists W(x)$  skalárisértékű függvény, hogy  $\forall x \neq 0$  esetén  $V(t, x) \geq W(x) > 0$  és  $V(t, 0) = W(0) = 0$

I1. Ha  $\exists V(t, x)$  pozitív definit függvény hogy az állapotegyenlet  $\forall x(t)$  megoldására teljesül  $\dot{V}(t, x) = \frac{dV(t, x(t))}{dt} \leq 0$  (negatív semidefinit), akkor a  $\xi = 0$  egyensúlyi pont Lyapunov értelemben stabil.

I2. Ha például igazosan a  $\dot{V}(t, x) = \frac{dV(t, x(t))}{dt} < 0$  (negatív definit), akkor a  $\xi = 0$  egyensúlyi pont aszimptotikusan stabilis

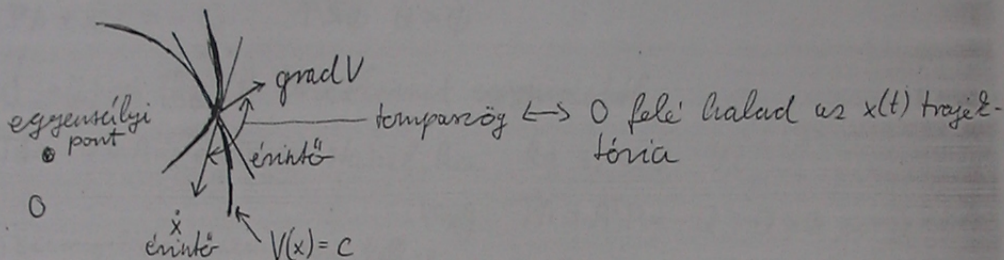
14. feladathoz kell, az értelmezés ( $\dot{V} = \frac{dV}{dt} \leq 0$  és  $< 0$ ) a 13. feladathoz

$$\dot{V} = \frac{dV(t, x(t))}{dt} = \frac{\partial V}{\partial x} \cdot \frac{dx}{dt} + \frac{\partial V}{\partial t} = \frac{\partial V}{\partial x} \cdot f(t, x(t)) + \frac{\partial V}{\partial t} \rightarrow 14. \text{ feladathoz}$$

$$V(x) \Rightarrow \dot{V} = \langle \text{grad } V, f \rangle = \underbrace{\langle \text{grad } V, \dot{x} \rangle}_{\hookrightarrow \text{aszimptotikusan stabil}} < \Phi$$

$\dot{x} = f(x)$   $V(x)$  pozitív definit,  $V(x) = c$  konstans felületek

$$c_1 < c_2 \Rightarrow \{x : V(x) \leq c_1\} \subset \{x : V(x) \leq c_2\}$$



15, Tfh az  $\dot{x}(t) = f(t, x(t))$  nemlineáris rendszerrel  $\xi \equiv 0$  egyensúlyi helyzete.

Adja meg Lyapunov 2. tételét a  $\xi \equiv 0$  egyensúlyi helyzet stabilitás vizsgálathoz, amely kapcsolatot teremt az  $\dot{x}(t) = A(t) \cdot x(t)$  lineárisított rendszer és az  $\dot{x} = A(t) \cdot x + f_1(t, x)$  alakban hozott nemlineáris rendszer  $\xi \equiv 0$  egyensúlyi helyzetének stabilitása között.

Feltételek (1)  $\lim_{x \rightarrow 0} \sup_{t \geq 0} \frac{\|f_1(t, x)\|}{\|x\|} = 0$

(2)  $A(t)$  korlátos (3)  $\dot{x} = A(t) \cdot x$  lineáris rendszer legyen egyenletesen, aszimptotikusan stabil, mert ekkor  $\xi \equiv 0$  is egyenletesen és aszimptotikusan stabil.

$$\dot{V}(t, x) = -\|x\|^2 + 2 \langle P(t) \cdot f_1(t, x), x \rangle$$

ahol a skaláris szorzat tetszőlegesen kicsike' tehető  $x=0$  alkalmas környezetben, így  $\dot{V}(t, x)$  kisebb  $0 \Rightarrow$  negatív definit  $\Rightarrow \xi \equiv 0$  egyensúlyi pont egyenletesen és aszimptotikusan stabil

$$P(t) = \int_t^{\infty} \Phi^T(\tau, t) \cdot \Phi(\tau, t) \cdot d\tau \text{ a } \Phi(\tau, t) \text{ a lineárisított } \dot{x} = A(t) \cdot x \text{ rendszer alapmátrixa}$$

15, Adja meg az  $\dot{x} = A \cdot x$  időinvariáns lineáris rendszer klasszikus stabilitás fogalma és a Lyapunov-stabilitás korábbi kapcsolatát. Adja meg a Lyapunov-egyenletet és a megoldására épülő  $V(x)$  Lyapunov függvényt.

(1) Klasszikus  $\rightarrow \det(sI - A) = 0 \Rightarrow \operatorname{Re} s_i < 0 \quad \forall i$

Lyapunov  $\rightarrow V(x) = \langle P x, x \rangle \quad P$  pozitív definit, konstans

(2)  $PA + A^T P = -Q \quad P > 0 \quad Q > 0$

(1)  $\rightarrow$  (2) és (2)  $\rightarrow$  (1) követelmények egyenértékűek

LTI:  $\dot{x} = A \cdot x$ , akkor stabil, ha  $\operatorname{Re} s_i < 0 \quad \forall i$

vagy  $PA + A^T P = -Q \quad Q > 0$  és  $\exists P > 0$

(1)  $\rightarrow$  (2) Bizonyítás  $\rightarrow$  nem tudom kell-e

$P = \int_0^{\infty} e^{A^T t} \cdot Q \cdot e^{At} \cdot dt$

$\langle P x, x \rangle = \left\langle \int_0^{\infty} e^{A^T t} \sqrt{Q} \cdot e^{At} \cdot dt \cdot x, x \right\rangle = \int_0^{\infty} \| \sqrt{Q} \cdot e^{At} \cdot x \|^2 \cdot dt > 0$

$\int_0^{\infty} e^{A^T t} \cdot Q \cdot e^{At} \cdot \underbrace{A x}_{\downarrow} \cdot dt + A^T \int_0^{\infty} e^{A^T t} \cdot Q \cdot e^{At} \cdot \underbrace{x}_{\downarrow} \cdot dt + Q \cdot x \stackrel{?}{=} 0$

$P \cdot A \cdot x \qquad \qquad \qquad A^T \cdot P \cdot x \qquad \qquad \qquad Q \cdot x$

$\int_0^{\infty} e^{A^T t} \cdot Q \cdot \dot{x}(t) \cdot dt + A^T \int_0^{\infty} e^{A^T t} \cdot Q \cdot x(t) \cdot dt + Q \cdot x$

$\left[ e^{A^T t} \cdot Q \cdot x(t) \right]_0^{\infty} + Q(x) = -Q(x_0) + Q(x) = 0 \quad \checkmark$

tart 0-hoz

$\operatorname{Re} s_i < 0 \implies PA + A^T P + Q = 0$

$\implies PA + A^T P = -Q$



17. Legyen az  $\dot{x} = f(x)$  időinvariáns nemlineáris rendszerrel  $\xi \equiv 0$  egyensúlyi helyzete. Adja meg az invariáns halmaz és a maximális invariáns halmaz definícióját. Adja meg a LaSalle-tételt az egyensúlyi helyzet stabilitásvizsgálatához. Adja meg az aszimptotikus stabilitás feltételt a maximális invariáns halmazzal kifejezve.

### D. Invariáns halmaz

Ha a trajektória teljesen a halmazban marad

$E$  halmaz,  $H \subset E$  invariáns halmaz,  $M \subset E$

$$M = \text{max} \{ H \subset E : x(0) \in H \Rightarrow x(t) \in H, \forall t \}$$

I. Legyen  $V(x)$  pozitív ~~definit~~ definit Lyapunov-függvény, amely  $r > 0$  esetén teljesíti, hogy az  $\{x : V(x) < r\} =: \Omega_r$  nyílt halmazon  $\dot{V}(x) = \langle \text{grad} V, f(x) \rangle \leq 0$  negatív szemidefinit

$$\text{jelölés } E = \{x \in \Omega_r : \dot{V}(x) = 0\}$$

Legyen  $E$  maximális invariáns halmaza  $M \subset E$

Akor  $x(0) \in \Omega_r$  esetén  $x(t) \rightarrow M$  maximális invariáns halmazhoz

A tétel következménye, hogy  $M = \{0\}$  esetén a  $\xi \equiv 0$  egyensúlyi pont aszimptotikusan stabilis és attrakciós halmaza  $\Omega_r$ .